

Spis treści

Wstęp

Wykaz skrótów

1. Pojęcie, formy, efekty i koncepcje integracji europejskiej

- 1.1. Pojęcie i formy międzynarodowej integracji gospodarczej
- 1.2. Wzajemne preferencje handlowe a dyskryminacja w ugrupowaniach integracyjnych
- 1.3. Efekty integracji handlowej
 - 1.3.1. Efekty krótkookresowe (statyczne) unii celnej
 - 1.3.2. Efekty długookresowe (dynamiczne) unii celnej
- 1.4. Koncepcje integracji europejskiej
 - 1.4.1. Okres do II wojny światowej – zarys ogólny
 - 1.4.2. Przyczyny i uwarunkowania tworzenia ugrupowań integracyjnych w Europie Zachodniej
 - 1.4.3. Próby integracji polityczno-gospodarczej w Europie Środkowej i Wschodniej
- 1.5. Utworzenie Wspólnot Europejskich jako fundamentu współczesnej integracji europejskiej
- 1.6. Rozwój składu członkowskiego Wspólnot Europejskich
- Literatura
- Pytania i zadania

2. Unia Europejska – ustanowienie, charakter, struktura i zasady działania

- 2.1. Ustanowienie Unii Europejskiej
- 2.2. Traktat z Lizbony – Unia Europejska jako spójna organizacja międzynarodowa
- 2.3. Wspólne wartości i cele Unii Europejskiej
- 2.4. Członkostwo w Unii Europejskiej
 - 2.4.1. Państwa założycielskie i proces rozszerzenia
 - 2.4.2. Wystąpienie z Unii Europejskiej
 - 2.4.3. Możliwość wykluczenia z Unii Europejskiej
 - 2.4.4. Zawieszenie w prawach państwa członkowskiego
 - 2.4.5. Czy Unię Europejską można rozwiązać?
- 2.5. Symbole i języki Unii Europejskiej
 - 2.5.1. Symbole Unii Europejskiej
 - 2.5.2. Języki Unii Europejskiej
- 2.6. Terytorialny zakres obowiązywania Traktatów stanowiących podstawę Unii Europejskiej
- 2.7. Kompetencje Unii Europejskiej
 - 2.7.1. Zasada kompetencji powierzonych (przyznanych)
 - 2.7.2. Zakres kompetencji powierzonych Unii Europejskiej – rodzaje kompetencji Unii Europejskiej
 - 2.7.3. Wzmocniona współpraca

2.8. Reforma Unii Europejskiej a problem zachowania spójności procesu integracji europejskiej

2.9. Obywatele Unii

2.10. Legitymacja demokratyczna Unii Europejskiej

Literatura

Pytania i zadania

3. Prawo Unii Europejskiej

3.1. Źródła prawa Unii Europejskiej

3.1.1. Struktura prawa UE

3.1.2. Unijne prawo pierwotne

3.1.3. Unijne prawo pochodne

3.2. Rola parlamentów narodowych państw członkowskich

3.3. Prawo UE a prawo krajowe państw członkowskich

3.3.1. Zasady wykonywania prawa unijnego

3.3.2. Zasada pierwszeństwa prawa unijnego wobec prawa krajowego państw członkowskich

3.3.3. Zasada skutku bezpośredniego prawa unijnego

3.4. System ochrony prawnej w UE

3.4.1. Struktura i właściwość sądów unijnych

3.4.2. Jurysdykcja w sprawach spornych

3.4.3. Jurysdykcja w sprawach niespornych

3.4.4. Zakres właściwości poszczególnych sądów unijnych

3.5. Prawo UE a prawo polskie w świetle Konstytucji RP z 1997 r.

3.5.1. Podstawa prawna przystąpienia Polski do UE

3.5.2. Procedura związania się przez Polskę traktatem akcesyjnym i traktatami rewizyjnymi

3.5.3. Pierwszeństwo prawa unijnego wobec prawa polskiego

3.5.4. Problem nowelizacji Konstytucji RP w związku z członkostwem w UE

Literatura

Pytania i zadania

4. System instytucjonalny Unii Europejskiej

4.1. Rozwój systemu instytucjonalnego UE

4.2. Instytucje i organy Unii Europejskiej oraz zasady ich funkcjonowania

4.2.1. Parlament Europejski

4.2.2. Rada Europejska

4.2.3. Rada UE

4.2.4. Komisja Europejska

4.2.5. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

4.2.6. Europejski Bank Centralny

4.2.7. Trybunał Obrachunkowy

4.3. Wybrane organy i agencje

Literatura

Pytania i zadania

5. Ramy prawno-instytucjonalne stosunków zewnętrznych Unii Europejskiej

5.1. Wprowadzenie

5.2. Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa

5.2.1. Rozwój WPZiB

5.2.2. WPZiB po wejściu w życie Traktatu z Lizbony

5.3. Europejska Polityka Sąsiedztwa

5.4. Struktura i podstawy prawne „działań zewnętrznych Unii”

5.5. Podsumowanie

Literatura

Pytania i zadania

6. Finansowanie Unii Europejskiej

6.1. Ogólna charakterystyka systemu finansowania UE

6.2. Zasady sporządzania budżetu ogólnego UE

6.3. Procedura uchwalania budżetu ogólnego i kontrola jego realizacji

6.4. Ewolucja systemu dochodów budżetu UE

6.5. Ewolucja wydatków z budżetu UE

6.5.1. Główne kierunki zmian struktury wydatków z budżetu UE

6.6. Znaczenie budżetu ogólnego dla procesu integracji UE i jej państw członkowskich

6.7. Perspektywy zmian dochodów i wydatków budżetu UE

Literatura

Pytania i zadania

7. Swobody rynku wewnętrznego

7.1. Pojęcie i struktura rynku wewnętrznego

7.1.1. Pojęcie rynku wewnętrznego

7.1.2. Struktura rynku wewnętrznego

7.2. Społeczny wymiar UE

7.3. Zasady działania rynku wewnętrznego

7.3.1. Zasada zakazu dyskryminacji

7.3.2. Zasada zakazu ograniczeń

7.3.3. Zasada lojalności

7.3.4. Zasada pomocniczości i proporcjonalności

7.4. Zbliżenie prawa krajowego państw członkowskich (harmonizacja prawa)

7.5. Swoboda przepływu towarów

7.5.1. Unia celna i Wspólna Taryfa Celna

7.5.2. Struktura i zakres swobody przepływu towarów

7.5.3. Pojęcie towaru i reguły pochodzenia towaru

7.5.4. Zakaz nakładania ceł oraz opłat o skutku równoważnym

7.5.5. Ograniczenia ilościowe w przywozie i wywozie oraz środki o skutku równoważnym

7.5.6. Dopuszczalne ograniczenia swobody przepływu towarów

7.5.7. Zakaz opodatkowania dyskryminacyjnego i protekcjonistycznego

7.6. Swoboda przepływu osób

7.6.1. Uwagi wstępne

7.6.2. Swoboda przepływu pracowników

7.6.3. Swoboda obywatela Unii do przemieszczania się i pobytu na terytorium państw

członkowskich UE

7.7. Swoboda przedsiębiorczości

7.7.1. Pojęcie przedsiębiorczości

7.7.2. Swoboda przedsiębiorczości a inne swobody

7.7.3. Adresaci obowiązków i praw wynikających ze swobody przedsiębiorczości

7.7.4. Zakres zakazu dyskryminacji i ograniczeń

7.7.5. Uprawnienia akcesoryjne

7.7.6. Wyjątki od działania swobody przedsiębiorczości

7.8. Regulacje dotyczące swobody przepływu pracowników i swobody przedsiębiorczości

7.8.1. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego

7.8.2. Uznawanie kwalifikacji

7.9. Swoboda świadczenia usług

7.9.1. Rozwój swobody

7.9.2. Pojęcie „usługi”

7.9.3. Swoboda świadczenia usług a inne swobody

7.9.4. Podmioty uprawnione do korzystania ze swobody

7.9.5. Zakres zakazu dyskryminacji i zakazu ograniczeń

7.9.6. Wyłączenia ze swobody

7.9.7. Perspektywy

7.10. Swoboda przepływu kapitału i płatności

7.10.1. Rozwój swobody

7.10.2. Pojęcie kapitału i płatności (bieżących)

7.10.3. Skuteczność swobody, zakaz dyskryminacji i zakres zakazu ograniczeń

Literatura

Pytania i zadania

8. Wspólna Polityka Handlowa oraz ekonomiczne aspekty swobodnego przepływu towarów w UE

8.1. Cele i etapy integracji w sferze obrotu towarowego

8.2. Zasady funkcjonowania unii celnej

8.3. Integracja w sferze handlu a zasady GATT/WTO

8.4. Zasady Wspólnej Polityki Handlowej i jej zakres przedmiotowy

8.5. Taryfowe środki ochrony przed importem

8.6. Pozataryfowe instrumenty ochrony przed importem

8.6.1. Dumping i środki antydumpingowe

8.6.2. Subsydia i środki antysubsydyjne

8.6.3. Ochrona przed nadmiernym importem

8.6.4. Bezpośrednie i pośrednie skutki protekcjonizmu uwarunkowanego

8.7. Zmiany w pozataryfowych instrumentach polityki handlowej

8.8. Przeciwdziałanie barierom handlowym stosowanym przez partnerów

8.9. Koordynacja polityki eksportowej

8.10. Ekonomiczne aspekty swobodnego przepływu towarów na rynku wewnętrznym UE

8.10.1. Zniesienie barier fizycznych

8.10.2. Zniesienie barier technicznych

8.10.3. Eliminacja barier fiskalnych

Literatura

Pytania i zadania

9. Wspólna Polityka Rolna

9.1. Przyczyny, cele i zasady

9.1.1. Przyczyny utworzenia WPR

9.1.2. Cele WPR

9.1.3. Zasady działania WPR

9.2. Filary WPR i ich finansowanie

9.3. Ewolucja Wspólnej Polityki Rolnej i jej efekty

9.3.1. Pierwszy okres (1962–1992)

9.3.2. Reforma MacSharry'ego w latach 1992–1996

9.3.3. Modyfikacje WPR w ramach Agendy 2000

9.3.4. Reforma WPR uzgodniona w 2003 r. w Luksemburgu

9.3.5. Przegląd WPR z 2008 r.

9.3.6. Zmiany WPR w następstwie reformy z 2013 r.

9.4. Zmiany roli głównych instrumentów WPR w ujęciu finansowym

9.5. Przyszłość WPR

Literatura

Pytania i zadania

10. Polityka spójności

10.1. Przyczyny prowadzenia polityki spójności w świetle teorii

10.2. Etapy rozwoju polityki regionalnej w Unii Europejskiej

10.3. Zasady polityki spójności

10.4. Priorytety i cele tematyczne polityki spójności w latach 2014–2020

10.5. Instrumenty finansowe polityki spójności w latach 2014–2020

10.5.1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

10.5.2. Europejski Fundusz Społeczny

10.5.3. Fundusz Spójności

10.5.4. Instrument „Łącząc Europę”

10.6. Podział środków na politykę spójności

10.7. Zasady i procedury realizacji polityki spójności w latach 2014–2020

10.8. Procedury i zarządzanie środkami na realizację polityki spójności

10.9. Nowy paradygmat polityki spójności

10.10. Efekty pomocy strukturalnej

Literatura

Pytania i zadania

11. Wspólne reguły konkurencji

11.1. Rola reguł konkurencji na rynku wewnętrznym UE i ich systematyzacja

11.2. Reguły konkurencji skierowane do przedsiębiorstw

11.2.1. Zakazane porozumienia między przedsiębiorstwami

11.2.2. Zakaz nadużywania pozycji dominującej

11.2.3. Stosowanie zakazu porozumień między przedsiębiorstwami i nadużywania pozycji dominującej

11.2.4. Kontrola koncentracji przedsiębiorstw

- 11.3. Reguły konkurencji skierowane do państw
- 11.3.1. Zakazana pomoc publiczna
- 11.3.2. Nakaz dostosowania monopolu państwowych
- 11.3.3. Państwa członkowskie a przedsiębiorstwa publiczne
- 11.3.4. Przedsiębiorstwa zarządzające usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym lub mające charakter monopolu skarbowego

Literatura

Pytania i zadania

12. Unia Gospodarcza i Walutowa

- 12.1. Istota unii walutowej, jej możliwe efekty i przyczyny
 - 12.1.1. Istota unii walutowej
 - 12.1.2. Spodziewane efekty utworzenia unii walutowej (korzyści i koszty)
 - 12.1.3. Przyczyny budowy Unii Gospodarczej i Walutowej w procesie integracji europejskiej
- 12.2. Europejski System Walutowy
- 12.3. Podstawa prawna, etapy i zasady utworzenia UGiW
- 12.4. Instytucje UGiW
- 12.5. Polityka pieniężna w strefie euro
- 12.6. Polityka kursowa w strefie euro
- 12.7. Koordynacja polityki gospodarczej w ramach UE i dyscyplina budżetowa – Pakt Stabilności i Wzrostu
- 12.8. Strategia „Europa 2020” – ramy działania UGiW
- 12.9. Funkcjonowanie UGiW a kryzys finansowy i gospodarczy – nowe elementy zarządzania gospodarczego
 - 12.9.1. Środki zaradcze o charakterze finansowym – Europejski Mechanizm Stabilności
 - 12.9.2. Wzmocnienie zarządzania gospodarczego w ramach Paktu Stabilności i Wzrostu – sześciopak i dwupak
- 12.10. Koordynacja polityki gospodarczej w ramach UE – semestr europejski
- 12.11. Pakt fiskalny
- 12.12. Unia bankowa
- 12.13. Propozycje budżetu strefy euro
- 12.14. Strefa euro a państwa członkowskie UE pozostające poza nią

Literatura

Pytania i zadania

13. Inne polityki unijne i działania wewnętrzne

- 13.1. Struktura i zmiany wprowadzone na mocy Traktatu z Lizbony
- 13.2. Wybrane polityki sektorów infrastrukturalnych
 - 13.2.1. Wspólna Polityka Transportowa
 - 13.2.2. Sieci transeuropejskie
 - 13.2.3. Polityka energetyczna
- 13.3. Polityki społeczne
 - 13.3.1. Polityka w dziedzinie zatrudnienia
 - 13.3.2. Polityka społeczna
 - 13.3.3. Polityka w dziedzinie edukacji, kształcenia zawodowego, młodzieży i sportu
 - 13.3.4. Polityka w dziedzinie kultury

13.3.5. Polityka w dziedzinie zdrowia publicznego
13.3.6. Polityka w dziedzinie ochrony konsumentów
13.3.7. Polityka przemysłowa
13.3.8. Polityka w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego oraz przestrzeni kosmicznej
13.3.9. Polityka w dziedzinie środowiska
13.3.10. Polityka w dziedzinie turystyki
13.3.11. Polityka w dziedzinie ochrony ludności
13.3.12. Współpraca administracyjna
13.4. Przestrzeń Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości UE
Literatura
Pytania i zadania

Indeks rzeczowy